

# ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

EMILE VERHAEREN: «Η ΕΛΕΝΗ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ» τραγωδία με 4 μέρη. Μεταφρασμένης από τον Π. Γ. Γ. — Έκδοτική Έταιρεία τα «Εργα». Αθήνα 1916.

Είναι πρώτη φορά που ο ποιητής Παλαμάς μεταφράζει ολόκληρο δραματικό έργο. Η φημισμένη παλαιά τραγωδία του Βερνάρν, ταιριαστικά ή καλήτερα ξαναγύρισε στον Έλληνα το στίχο, με όλη τη μεστή ομορφιά της υψηλής τέχνης του ποιητή των «Βωμών». Ο ξεχωριστός της άερας τρέμει σ' όλες τις σελίδες του νεοτυπωμένου βιβλίου κ' είναι διπλή ή απόλυτη του αναγνώστη κάτω από τον ολόκληρο λυρισμό του Βερνάρν ν' αγκικά τη βαθιότητα γνώριμη συμφωνία του Έλληνα τεχνίτη. Έτσι κ' η Ελένη της Σπάρτης, έχει διπλή ψυχή. Την ψυχή του μεγάλου πλαστογράφου της, και την άλλη, του αναγεννητή δημιουργού, που την ξναστέρωσε λιμνική κάτω από τον ήλιο και μέσα στη νέα, την ανάντη γλώσσα, της αληθινής της πατρίδας.

\*\*\*

Ο Βερνάρν μ' παρουσιάζει τη «δυστυχία» της ομορφιάς της Ελένης. Η καλλονή της υπέροχη, ακατάλυτη. Τα χρόνια περνούν έξω και πέρα από το υπερούσιο κορμί της. Τώρα ξαναγυρίζει στη Σπάρτη πλάι τ'ό γέρο Μενέλαο. Δέκα χρόνια ο πόλεμος στα τείχη της Τρώαδας και δέκα χρόνια ο θαλασποδαρμός του γυρισμού. Η φρόνηση του αδερφού της Πολυδύκη κράτησε τ'ό θρόνο του Μενελάου ανέγγιχτο. Ο λαός πανηγυρίζει τ'ό ξανάστραμα του προσώπου της θεομορφής μέσα στα βασιλικά παλάτια και στην απαλή θερμή πλάση της πολιτείας του Εδρώτα. Μα η «δυστυχία» της ομορφιάς ακολουθεί και δώ την Ελένη. Στην ανιψιά της την παιδούλα Ήλέτρα ανάβει τη μανία και τ'ό πάθος μιας αγάπης τυραννικής. Στην Κίστορα, τ'όν αδερφό της, φυσά έν' ακατανίκητο ένοχο έρωτα, που αυτός δεν τρομάζει να τ'όν ομολογή, και τυφλωμένος ολότελα πάνου στην τρέλα της ζήλιας του σκοτώνει τ'ό βασιλιά Μενέλαο. Η Ελένη που έλπισε, μάταια, ειρήνη, λιμάνι ανάπαυσης να βρη, στην άγκαλιά του ξαναγαπημένου άντρός της, απομνήσκει με τ'ό θάνατό του τρισσαλπισμένη. Καταφυγή και σκέπη καμιά δεν τ'ό βαστά. Σάτυροι, βακχίδες, νεράιδες, ίσκιοι τρέχουν τ'ή νύχτα από κοντά της, διψώντας, λαχταρώντας, ανυμνώντας τις χάρες του κορμιού της. Γαλήνη δεν τ'ό γράφει ή μοίρα. Ακόμα και τ'ό θάνατο φοβάται. Τ'ή σάρκα της δέ θα τ'ή λιώση ή γής, μα θα τ'ή κρατήση έρωτικά στην άγκαλιά της. Στην υπέρτατη στιγμή της αγωνίας της, ο μεγάλος Δίας, άδρατος, κατεβαίνει να τ'ή σώση. Ήχουν τα βροντερά θεϊκά του λόγια κ' έξαφνα ένας κεραυνός πέφτει. Η Ελένη αναρπάζεται σ'όν ουρανό.

\*\*\*

Πέρασαν πέντε χρόνια που πρωτοδόθηκε σ'ό φως τ'ό έργο τούτο του, πεθαμένου τώρα, Βέλγου ποιητή. Κι όμως με τ'ό να μ'ήν υπάρχει σοβαρό θέατρο στην Ελλάδα, ήθυποιοι και κοινό σταθήκανε μακριά από ένα τέτοιο άριστούργημα δραματικού λυρισμού, που

με τ'ήν ίσρη του δυνατή πνοή θα τ'ός ανέφανε τέχνη και ψυχή.

P. Γ. Γ.

## ΤΗ ΝΥΧΤΑ !..

Νύχτα ! Οί άγρόφοις βαλλόν κοιμήθηκαν άπάνου σ'όις βράχους κ' έξάνου π'ό γήιντες, που σ'ίς πορφές νοχώναν, κ' ό βίνας τ'ός έτίμε... Τ'ό φεγγάρι έπεσε σ'ή θάλασσα να κοιμηθεί...

Στ'ή λίμνη κάπνιζε νέανη με τ'ό κενά νερό της παίζουν ... Και μέν' σ'ίς νεοπαλίσμα τηδούν, καίουν βράχους σ'ίς πλάτες μ'ός γελώντας. Τάττω παίζουν με τ'ό νερό, κ' έγώ με τ'ήν άγάτη μου. Αθήνα 1916.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΡΟ-ΓΙΑΝΝΗΣ

## ΓΙΑ ΕΝΑ ΓΑΡΣΙΑΡΙΟ

### Φίλε Νουμά

Μα καλοφύλλωσ' που τ'όττω πριν 2 1)2 χρόνι, χωρίς άξιώσεις, δεν άρχιζε να κάτω να τ'ήν επικήνη ή φίλος Φιλήντης. Άλλ' από τ'ό κανε, τ'ήν ευχαριστώ άρχισα λίγο σ' αυτό, γιατί τ'όρ μ'ός είδα «Αρμονία» (άρ. 17), όπου έγραφε. Κοντά όμως σ'ό ευχαριστώ μου να μ'ός επιτρέψη να τ'ό π'ό π'ό μ' άδικει σ'ε μερικά άπ' έτα λέει :

Από τ'ό συμπεράνει λ. χ. π'όσ' τ'ό κανάτι τ'όχο συχυσμένο, τ'ό ένα τούρκικο... και τ'όλλο ελληνικό... ; Όρίστε έλο τ'ό γρατό για τ'ή λέξη :

«Κανάτι (Μαγν. κ' άλλου) = παραθρόφυλλο. (Επίσης και με τ'ήν άλλη του σημασία=δοχείο τ'ό νερού). Και Άρβανίτικα [Λεξ. Χριστοφορ.] : κανά-τα, ή κανάτα τ'ό ποτού 2) τ'ά φύλλα τ'ής θύρας». Ο Χριστοφορ. παραδέχεται τ'ή λέξη Σλαβική και σημειώνει ότι και τ'ό Βουργ. κανάτα έχει τις ίδιες σημασίες. Προβλ. και Δετ. Α. «Ετ. Β' : κανάτια (στη Νιό) = τ'ά δύο τμήματα τ'ής φύτας τ'ών σιδηρουγείων». Επίσης Κορ. Πλουτ. Τρι. Α'. Σελ. 433 : τ'ής πτυχής τ'ής θύρας, τ'ά τούρκιστ' λεγόμενα κανάτια. Και «Ατ. I 339. IV, 217».

— Τ'ό δείχνει ;

— Ότι καταχωρίζω τ'ή λέξη με τ'ή σημασία τ'ό παραθρόφυλλο, που δεν είναι κοινή, ένθ' ή άλλη σημασία είναι κοινή. Και μόνο για να μ'ή νομιστή ότι σ'ό μέρος άπ' όπου σημειώνω τ'ή λέξη είν' άγνωστη ή άλλη σημασία, έκαμα τ'ή λιγόλογη παρένθεση. Έπειδ όμως ύπερα ανέφερα άπ' τ'ό Χριστοφορίδ' τ' Άρβανίτικα και τ'ά Βουργάρικα με τις δύο σημασίες, γι' αυτό τ'ελευταία παραπέμπω σ'όν Άτακτων έχ'ί μόνο τ'ό IV 217, όπου βρίσκεται τ'ό τούρκικο κανάδ, αλλά και, σ'ό I 339, όπου ο Κορκής σημειώνει τ'ήν ετυμολογία τ'ό άλλου κανατιού άπ' τ'ό κανήτιον. Ατάφεικ μπορεί να υπάρχει έπως τ'ό γραφκ' σύντομα και βιαστικά, αλλά «συχυσμένο» βέβαια δεν τ'όχο.

Τ'ό ίδιο έχω να παρατηρήσω και για τ'ό νουμάρι. Και π'είδ γενικά παρατηρώ ότι δεν είχε τόσο τ'όν